

STORTINGET

Representantforslag 157 LS

(2025–2026)

fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar

Dokument 8:157 LS (2025–2026)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marie Sneve Martinussen og Seher Aydar om å reversere tidligere svekkelser i arbeidsmiljøloven og styrke tillitsvalgtes myndighet

Til Stortinget

Bakgrunn

Det er store forskjeller i hvor mye og når folk i Norge må jobbe. Mens «konferanseutsatt» sektor har en maksimal arbeidstid på syv og en halv time om dagen, mulighet til hyttekontor på fredager og ofte får fri til ærender på dagtid, er arbeidsdagen langt tøffere for veldig mange andre arbeidsfolk.

Regjeringen Solberg sto bak svekkelser i arbeidsmiljøloven på en rekke områder. Den la blant annet til rette for flere direkte og individuelle avtaler mellom arbeidsgiver og arbeidstaker – avtaler som tidligere måtte godkjennes av en tillitsvalgt, og bidro til styrking av arbeidsgivers styringsrett når det gjelder arbeidstid.

I enkelte næringer jobber arbeidsfolk langt over normalarbeidsdagen. Dette er lovlig dersom arbeidstiden i gjennomsnitt er kortere over en periode. Det lave kravet til hva som i dag defineres som en tariffbundet bedrift i arbeidsmiljøloven, og den vide adgangen til gjennomsnittsberegning av arbeidstiden, setter normalarbeidsdagen og, ikke minst, det organiserte arbeidslivet under press.

Det kan være farlig både for arbeidstaker og andre å jobbe svært lange dager eller svært mange timer i løpet av uka. Regjeringen Solberg sto bak en liberalisering av

arbeidsgivernes muligheter til å presse arbeidsfolk til lengre arbeidsdager ved å bidra til å utvide perioden for gjennomsnittsberegningen av arbeidstiden.

Gjennomsnittsberegning er særlig utbredt i virksomheter med mange utenlandske arbeidere, og fagforeningene sier at lange dager uten overtidbetaling er blitt den nye og mest vanlige formen for sosial dumping, og at den langt på vei erstatter praksisen med «ingen lønn mellom oppdrag» som var særlig utbredt i bemanningsbyråer.

Ansatte i varehandelen er i dag unntatt arbeidsmiljølovens bestemmelser om natt-, søndags- og helligdagsarbeid som følge av at åpningstidsloven ble opphevet under regjeringen Bondevik II i 2003. Da ble alle begrensninger på hvor lenge butikkene kan ha åpent på hverdager og lørdager, fjernet. I 2021 utvidet for eksempel Coop Extra åpningstidene sine over hele landet til klokken 23.00 på lørdager (HK-Nytt 6. oktober 2021). Beslutningen ble tatt i kjedestyret, der ingen av de tillitsvalgte var representert.

Regjeringen Solberg tok initiativ til en ytterligere liberalisering av den generelle adgangen til nattarbeid. Tidligere definerte man nattarbeid i arbeidsmiljøloven fra kl. 21.00. Nå kan arbeidsgiver inngå en direkte avtale med arbeidstaker om at arbeidstaker, på eget initiativ, kan utføre arbeid mellom kl. 21.00 og kl. 23.00. Tilføyesen av et nytt tredje ledd til arbeidsmiljøloven § 10-11 innebærer en utvidet adgang til å avtale nattarbeid mellom kl. 21.00 og 23.00, på tross av hovedvilkåret i § 10-11 annet ledd som krever at «arbeidets art gjør det nødvendig» med nattarbeid.

I rapporten «Natt- og alenearbeid i varehandelen» fra Utvalg for styrket vern mot nattarbeid mv. for arbeidstakere i varehandelen, som ble overlevert regjeringen i 2024, peker utvalget på at det trengs en strengere

praksis rundt nattarbeid i varehandelen. Utvalget mener også at nattarbeid fortsatt som hovedregel må være forbudt.

Det er en kjent sak at nattarbeid er helseskadelig, og at lange dager og ugunstige arbeidstider gjør det vanskelig for arbeidsfolk å ha en meningsfull fritid sammen med familie og venner. Forslagsstillerne mener at endringene regjeringen Solberg gjennomførte, har svekket de tillitsvalgtes innflytelse og økt belastningen for arbeidsfolk betraktelig. Forslagsstillerne mener at det er avgjørende å sikre alle arbeidstakere gode og trygge arbeidsvilkår. Forslagsstillerne mener også det er helt nødvendig å forsvare normalarbeidsdagen. Derfor må avvikende arbeidstidsordninger og arbeid på kveld og natt begrenses til situasjoner der det virkelig er nødvendig.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

A.

Vedtak til lov

om endringer i arbeidsmiljøloven

I

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 10-3 skal lyde:

§ 10-3 Arbeidsplan

Dersom arbeidstakerne arbeider til ulike tider på døgnet *eller arbeidstiden gjennomsnittsberegnes*, skal det utarbeides en arbeidsplan som viser hvilke uker, dager og tider den enkelte arbeidstaker skal arbeide. Arbeidsplanen skal utarbeides i samarbeid med arbeidstakernes tillitsvalgte. Dersom ikke annet fremgår av tariffavtale, skal arbeidsplanen drøftes med arbeidstakernes tillitsvalgte så tidlig som mulig og senest to uker før iverksettelsen. Arbeidsplanen skal være lett tilgjengelig for arbeidstakerne.

§ 10-5 første ledd skal lyde:

(1) Arbeidsgiver og arbeidstaker kan skriftlig avtale at den alminnelige arbeidstid kan ordnes slik at den i løpet av en periode på høyst 26 uker i gjennomsnitt ikke blir lenger enn foreskrevet i § 10-4, men slik at den alminnelige arbeidstiden ikke overstiger ni timer i løpet av 24 timer og 48 timer i løpet av sju dager. *Det skal lages en særskilt avtale for gjennomsnittsberegning, og også utarbeides en arbeidsplan i henhold til §10-3 første punktum i denne lov.*

§ 10-5 andre ledd skal lyde:

(2) Arbeidsgiver og arbeidstakernes tillitsvalgte i virksomhet som er bundet av tariffavtale *inngått med fagforening med innstillingsrett*, kan skriftlig avtale at den alminnelige arbeidstiden skal ordnes slik at den i løpet av en periode på høyst 26 uker i gjennomsnitt ikke blir lenger enn foreskrevet i § 10-4, men slik at den alminnelige arbeidstiden ikke overstiger 10 timer i løpet av 24 timer og 48 timer i løpet av sju dager. Grensen på 48 timer i løpet av sju dager kan gjennomsnittsberegnes over en periode på åtte uker, likevel slik at den alminnelige arbeidstiden ikke overstiger 54 timer i noen enkelt uke. Ved inngåelse av avtale som innebærer at den alminnelige arbeidstiden overstiger 10 timer i løpet av 24 timer, skal det legges særlig vekt på hensynet til arbeidstakernes helse og velferd.

II

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

B.

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til endringer i arbeidsmiljøloven, slik at søknader om bruk av gjennomsnittsberegning av arbeidstid til Arbeidstilsynet, som begrunnes med at arbeidstakerne arbeider utenfor sitt hjemsted og har behov for friperioder, må ha som forutsetning at arbeidsgiver har sendt arbeidstakerne på oppdrag.
2. Stortinget ber regjeringen fremme forslag som sikrer at ansatte i varehandelen omfattes av arbeidsmiljølovens vern mot natt- og søndagsarbeid.
3. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å reversere den utvidede adgangen til å avtale nattarbeid i tidsrommet 21.00 til 23.00.

12. mars 2026

Marie Sneve Martinussen

Seher Aydar